

Historik

Carl Victor Muhr och skolan på 1830-talet

Carl Victor Muhr, född 1822. Hans föräldrar var skilda och bodde på olika håll. Victors pappa hette Carl Adolf Muhr och var bruksförvaltare vid Laxå järnbruk. Mamma Hedvig Christina Ringström var tidigare hushållerska hos Muhr, men flyttade till Örebro, där Victor föddes 1822. Victors pappa bodde kvar i förvaltarbostaden på Åtorp vid Laxå med Victors äldre systrar Sidonie, född 1818 och Jaqueline, född 1820.

Det finns en inventarielista för barnkammaren 1826 i förvaltarbostaden på Åtorp i Laxå. Där står flickornas alla särkar/underklänningar, klänningar, förkläden, strumpor och skor uppräknade, men inte Victors eftersom han bodde hos sin mamma Hedvig i Örebro.

Victor var nog klädd som andra pojkar på 1800-talet. Under 1800-talet kläddes alla pojkar i kolt/ klänning de 3–4 första åren i sitt liv. Sedan fick de en kortare kolt/tunika och byxor mellan 4–7 år, och vid 8–14 år en jacka och byxor, och efter 14 års ålder klädde man sig som en vuxen. De första åren hade även pojkar särk underst, men när de blev större blev det en skjorta i stället.

Victor och skolan

Redan när Victor var 4 år hade han fått en ABC-bok och katekes av sin pappa. Katekesen var viktig en bok i kristendomskunskap, som alla barn måste känna till på 1800-talet. Victors pappa tyckte det var viktigt med kunskap och ville att Victor skulle bli en flitig elev.

År 1830 var Victor 8 år och hade fått nya kläder eftersom han nu skulle bli skolpojke. Han var säkert stolt i sin nya jacka, skjorta och byxor. Victor bodde i Örebro hos sin mamma Hedvig under skol-terminerna. Till jul och sommarlov for han till Laxå och besökte systrarna och sin pappa Carl Adolf Muhr.

År 1830 skrevs Victor in i Karolinska skolan i Örebro. Skolan tog bara emot pojkar. Dagen kunde börja kl.7 med upprop och morgonbön, sedan läste man i tre timmar med en rast emellan. På lunchrasten hade man med egen mat att äta. Eleverna läste sedan resten av eftermiddagen.

På lördagar läste man bara halv dag och på söndagen var man ledig, förutom att alla elever skulle besöka gudstjänsten i kyrkan förstås. På 1800-talet gick de flesta i kyrkan på söndagar och kristendomens värderingar var viktiga i samhället.

Victors brev till sin pappa

Victor skrev brev hem till sin pappa under skoltiden och bad om saker han behövde. Det kunde vara att han hade slitit ut tyget på sina byxor och behövde be sin pappa, att få en bit vadmalstyg för att kunna få byxorna lagade.

Till jullovet 1834 behöver Victor terminspengar att ge åt "*Rectorn och Herr Magister Gellerstedt.*" Det var skolavgifter på 1800-talet. Victor var flitig i skolan. I varje brev hem ber han sin pappa om en hälsning till sina systrar.

Victors böcker

År 1833 var Victor 11 år och skrev en lista över böcker han använde i skolarbetet. Det var lexikon, glosbok och grammatik i latin och grekiska. Det var historieböcker och *Nerikes Flora*, en psalmbok, Nya testamentet samt katekesen.

1839 tog Victor examen med goda betyg. Han hade *betyget a – berömliga insikter* i ämnena tyska, franska, svenska, kristendom och matematik. Han hade *b – godkända insikter* i statskunskap och historia. Övrig betygsskala var, *c- försvarliga* och *d- otillräckliga insikter.*

Karolinska skolan hade även "*vapenföring, exercis och målskjutning*" på skolans gymnastiktimme. På 1800-talet skulle gossar fostras till blivande svenska soldater, för "*kung och fosterland.*"

Systrarna Muhrs skola i hemmet

Victors systrar, Sidonie (född 1818) och Jaqueline (född 1822) fick inte gå i skola i Örebro. De undervisades hemma på Åtorp av en Mamsell Regina Nystedt. De fick lära sig läsa, skriva, räkna samt franska språket, historia och geografi, samt musik, dans och syslöjd. Det finns ett arbets-schema från 1830 med tider indelade i olika ämnen som de måste följa. Mamsell kallades en ogift kvinna på 1800-talet

På 1800-talet fostrades flickor till att ha ansvar för hushållsekonomi, tjänstefolk, vävning, storbak, tvätt och matlagning. Allt som behövdes i ett stort hushåll i de

finare familjerna. Pojkar förväntades utbilda sig till ett yrke och försörja en familj och hushållet.

Anna Karin Nilson, 2022